

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea

LAPE Etelä-Savo tilannekatsaus ja vuosi 2019

LAPE Etelä-Savo muutosagentti Katja Saukkonen

20.2.2019

YHTEISKEHITTÄMISPÄIVÄ 31. 10. 2018

Lastensuojelutaustaisten nuorten
kehittäjäryhmä yhdessä LAPE- ja Sosku-
hankkeiden kanssa järjestää Mikkelin
keskussairaalan auditoriossa klo. 12-15
yhteisen iltapäivän.

Aiheina mm: Yhteiskehittäminen,
kohtaaminen, turvallisuus, pysyvyys ja
tukipilarit

TULE MUKAAN!

MUKANA MYÖS:

Varhaisessa tuessa jalkautuminen tapahtumiin, päiväkotiin, kouluun, hyvä arki-viirit, kiva päivä-työskentely, erilaiset kokeilut (perheillat, perheparlamentti, nuorten unelmapaja, aito kohtaaminen-kampanja), pilotit esim. avoin varhaiskasvatus, vanhempien fb-ryhmä (n.80), aidon kohtaamisen ilmiannot perheiltä (92)

E erityis- ja vaativissa palveluissa haastatteluun, kehittäjävanhemmat ja lastensuojelutaustaisten nuorten kehittäjäryhmä

Osallisuuden rakenteet maakuntaan: Etelä-Savon nuoret vaikuttajat

Lisätietoja:

Paula Rahikainen

044 794 5700

Olli Humalamäki

010 000 0000

Etelä-Savon nuoret vaikuttajat

ETELÄ-SAVON NUORET VAIKUTTAJAT

MIKSI?
Maakuntaudistus v. 2019 alkaen
>> Miten nuorten ääni, vaikuttaminen ja osallisuus huomioidaan uudessa maakunnassa?
>> Kokeiluja ympäri Suomen (Nuorten ääni & Nuva ry)

MITÄ?
MAKEE ydinporukka = Nimetty ryhmä, päättää teemat, kokoaa vaikuttajatapaamiset.
Etelä-Savon nuoret vaikuttajat = Vaihtuva ryhmä, tapaamisessa käsiteltävästä temasta kiinnostuneet.

KUKA?
Kuka tahansa nuori, jota kiinnostaa vaikuttaminen ja nuorten äänen esille tuominen.
Nuva-nuoret, oppilaitosten aktiivit, järjestöissä ja vapaaehtoisina toimivat, palvelujen käyttäjät...

MISSÄ & MILLOIN?
Kokoontuminen v. 2018 joka kuukauden 3. maanantai.
Tapaamiset eri kunnissa. Aina mahdollisuus Padletin kautta heittää kommentti/kysymys etänä.
>> WhatsApp-ryhmä & www.facebook.com/lapees

www.lapeetasavo.com // Katja Saukkonen & Saara Hanhela (at)essote.fi

Mukana 125 eri nuorta hankkeen aikana

26 § Maakunnan vaikuttamistoimielimet
Maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä.

ETELÄ-SAVON
MAAKUNTALIITTO

NUORTEN
ÄÄNI ESIIN

Etelä-Savo
Kainuu
Keski-Suomi
Pirkanmaa
Satakunta

NUORI!

TERVETULOA ETELÄ-SAVON NUORET VAIKUTTAJAT -TAPAAMISEEN!

Nuoret vaikuttajat on vaihtuva ryhmä kunnissa asuvia nuoria, joilla on kiinnostusta vaikuttamiseen. Nuoret kokoontuu n. 2kk välein ympäri maakuntaa.

Seuraava tapaaminen:

LAUANTAINA 20.10. klo 11-16, Susiniemi

Leirimaja: Susiniementie 64, Mikkeli

TEEMANA: Nuorten vaikuttaminen

10:30 Yhteiskuljetus Susiniemeen Mikkelin keskustasta

11:00 Pientä purtavaa ja tutustumista

11:30 Vaikuttaja -kampanja

12:15 Maakunnallinen nuorisovaltuusto - miten etenee?

13:15 Valitse yksi ohjelma, johon osallistut:

- Välineitä vaikuttamiseen
- Nuorten lähettiläiden koulutus
- Ohjaajien vertaistapaaminen

14:30 Ruokailu, saunominen ja hengailu

16:00 Lopetus & yhteiskuljetus Mikkelin keskustaa

(17:00 Jukurit-KalPa Ikioma Areenalla - omakustanteinen)

**KAIKILLE AVOIN: KUKA VAAN VOI
TULLA, YKSIN TAI KAVERIN KANSSA!**

NUORTEN
VAIKUTTAJAT

ETELÄ-SAVON
MAAKUNTALIITTO

Ilmoittaudu kuntasi nuorisoohjaajalle tai Saaralle:
0403597230 (WhatsApp)

WWW.LAPEETELASAVO.COM

Siirtyminen LAPE-
hankkeesta maakuntaan

Maakunnallinen
työntekijä 1.11.2018
alkaen

Itä-Suomen
aluehallintovirasto
rahoittaa

Pieksämäki hallinnoi

Omarahoitusosuus:
Mikkelin, Pieksämäen ja
Savonlinnan kaupungit
sekä Etelä-Savon
maakuntaliitto

PERHEKESKUS

Mukana elämässä.

Lähellä ja yhdessä perheiden parhaaksi

Lähellä perheiden arkea olevat
KOHTAAMISPAIKAT

Nuorten ohjaamo

Paikallinen taso

PERHEKESKUS

Maakuntataso

Perhekeskustoimintamalli Etelä-Savo

Mistä on kyse perhekeskustoiminnassa ja siinä varhaisen tuen näkökulmasta?

- kyse lasten, nuorten ja perheiden varhaisen ja erityisen tuen ja palveluiden kokonaisuudesta
- fyysiset tilat ja verkostot
- paikallisuus ja maakunnallisuus
- perhekeskustoiminta sisältää avointa toimintaa ja kohtaamista, tukea ja palveluverkoston

Varhaisen tuen pääperiaatteet

- hyvinvoiva lapsi, nuori ja perhe
- perheiden aito kohtaaminen
- perhe huomioidaan yhtenä kokonaisuutena
- tarjotaan tarpeita vastaavat tuki ja palvelut
- tuessa on kysymys arjen sujuvuuden ja hyvinvoinnin lisäämisestä ja keinoista jo ennen asiakkuutta ja palvelun tarjontaa

Perheiden kohtaamispaikka

Lähellä perheitä, yhdessä suunnitellen, tehden ja tiedottaen.

MUKANA
HALLITUKSEN
KÄRKIHANKESSA

 Lapset, nuoret
ja perheet

 Kunta

 Järjestö

 Seurakunta

 Sote

 Muu toimija

 Kaikki
yhdessä

Perheiden kohtaamispaikka tilan toiminta ja palvelut

Paikallisesti nimetään/perustetaan vähintään yksi kunnan ylläpitämä ”keskuskohtaamispaikka”, joka sisältää eri toimijoiden yhteistyönä järjestettyä:

- avointa toimintaa: avoin varhaiskasvatus, kahvilatoimintaa, kerhoja, vapaaehtoistyön mahdollisuuden, perheiden vapaan kohtaamisen
- vertaistukea: teemallisia ryhmiä, sovittuja porukoita, teemakahvila, suljetut ryhmät
- varhainen tuki: lastenhoito, kotipalvelu, tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen, eroauttaminen
- perheneuvoverkoston kotipesä: perheille suora yhteydenottomahdollisuus (yksi numero ja sähköinen yhteydenotto)
- palvelut: tapaamiset ilman ajanvarausta, vastaanotto, ryhmämuotoiset palvelut esim perhevalmennus

Kunnissa sijaitsee useita eri toimijoiden kohtaamispaikkoja eri alueilla. Niiden tavoitteet ja toiminta sovitetaan yhteen. Näin toiminta ja palvelut tuodaan lähelle perheitä. Näissä kohtaamispaikoissa on osa yllä mainituista toiminnoista esim. seurakunnan tilat ja kerhotoiminta, järjestön perhekahvila/kohtaamispaikka, avoimen varhaiskasvatuksen yksikkö.

Kansalliset kohtaamispaikan kriteerit [Julkari](#)

Maakunnan alueella kolme perhekeskusta

Maakunnan alueelle kolme perhekeskusta (Mikkeli perhetalo 2019, Savonlinna, Pieksämäki). Fyysinen tila ja verkosto.

Sisältää kaikki tai lähes lasten, nuorten ja perheiden sote-palvelut. Perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, sosiaalipalvelut integrointi.

Muiden toimijoiden erityisen tuen palvelut esim. väkivaltatyö Viola ry, perheasian neuvottelu srk

Tarjotaan palvelut koko maakunnan alueelle

Jalkautuminen, sähköisten palveluiden hyödyntäminen, etäpalvelut, integroituminen lasten ja nuorten lähipalveluverkostoon

Perhekeskukseen kuuluvat palvelut verkostoidaan kokonaisuudeksi (palvelukuvaukset)

Maakunnallinen perhekeskustoiminta: koordinointi ja johtaminen

Taso	Toimijat	Tuki/ palvelut paikka	Johtaminen (vastuujohtaja, yhteen sovittava)	Verkosto/koordinointi
Perheet	Oma osallisuus, vapaaehtoisuus Avoimen toiminnan ja varhaisen tuen kokonaisuus yhdessä (kunta, järjestö, srk, sote)	Perheiden kohtaamispaikka/ -t Päiväkoti, koulu, nuorisotila, srk tilat jne.	Kunnan LAPE- työryhmä	Aktiiviset perheet Lähityöntekijät kehitys- ja kasvu ympäristöstä + perheneuvo + lapsiperheverkosto järjestöt
Paikallinen taso	Kunnan ydintoiminnot vk ja koulu. Järjestöt ja srk vahvasti mukana. Sote varhainen tuki täydentää. Lähityöntekijät	Kohtaamispaikka Ohjaamo Sote-keskus	Kunnan LAPE- työryhmä. Kunnassa yksi vastuujohtaja LNP- palveluissa. Vastuu kohtaamispaikasta.	Perheneuvoverkosto (kunta, järjestö/srk, sote)
Maakunnall inen taso	Sote-palvelun järjestäjä Sote-palvelun tuottajat Yksityiset toimijat Erityisen tuen työntekijät	Perhekeskus Sote-keskus	LNP johtoryhmä LNP palveluiden johtaja sotessa. Vastuu perhekeskustoiminn asta.	Maakunnallinen perhekeskuskoordinaa ttori

Johtoryhmän tavoite on toimia johtamisen yhteistyörakenteena, jossa yhteen sovitetaan

- strategioita, toimintamalleja, perhekeskustoiminnan johtamista ja koordinoitua, tuen ja palveluiden kokonaisuutta.
- palvelukokonaisuuteen liittyvien eri osa-alueiden kokonaisvaltaista yhteistä näkemystä ja linjauksia
- sisällöllinen kehittäminen osaksi maakunnan valmistelua ja palvelukokonaisuuden vahvistumista
- LAPEssa käynnistettyjen sisältöjen ja toimintamallien siirtymistä osaksi maakunnan toimintaa

Jäsenet: Sote organisaatiot, kunnat, järjestö, seurakunta, yritykset (14 jäsentä + varajäsenet)

- jokainen jäsen edistää ja vie eteenpäin yhdessä asettuja tavoitteita omissa verkostoissaan

Johtoryhmän tehtävät toimikaudelle 2018–2019

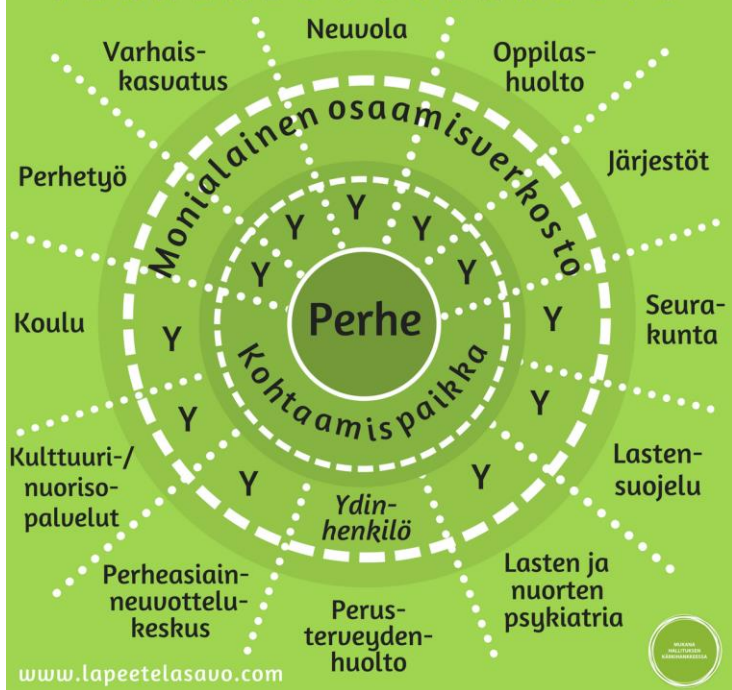
- Tukea palveluiden integroitumista ja monitoimijuutta maakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Edistää ja yhteen sovittavaa johtamista sekä palveluiden kehittämistä.
- Vahvistaa lapsi- ja perhelähtöisen toimintakulttuurin mukaisia päätöksiä ja toimintaa, erityisesti lapsivaikutusten arviointia
- Linjata ja sopia maakunnallisista yhteisistä toimintamalleista ja näyttöön perustuvista menetelmistä
- Käsitellä keskeiset palvelukokonaisuuteen liittyvät asiakirjat ja esitykset ennen niiden siirtymistä kunnan ja maakunnan päätöksentekoon
- Määritellä ja koota maakunnallisia palvelukokonaisuuteen liittyviä tiedon indikaattoreita ja strategisia suunnitelmia
- Viedä tietoa ja lisätä ymmärrystä lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuudesta yhteistyöverkostoissa sekä maakunta- ja soteuudistuksessa

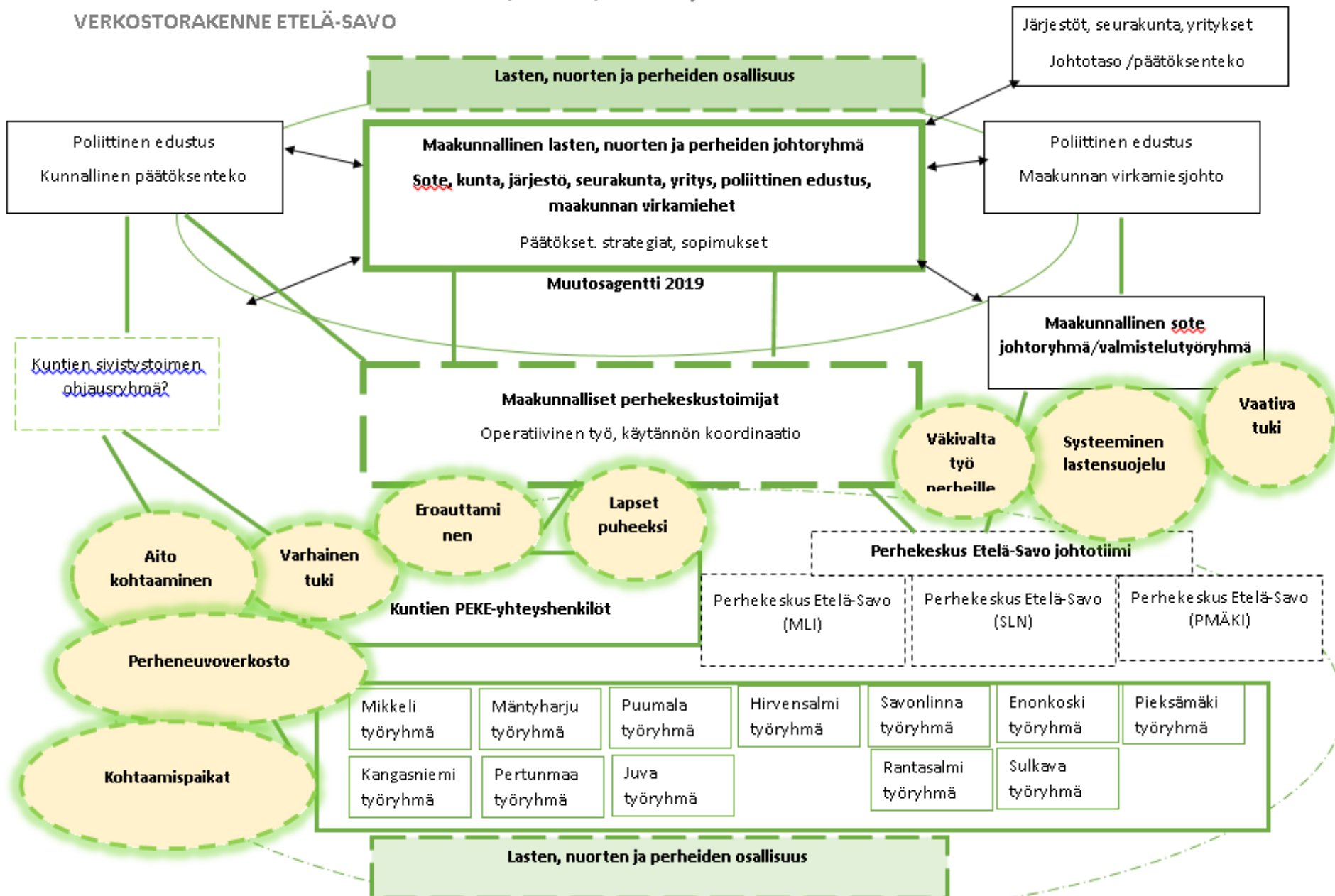
ETELÄ-SAVON PERHENEUVO

PERHENEUVOVERKOSTO

- järjestelmällistä monitoimijaista yhteistyötä yhdessä perheiden parhaaksi
- nimetyt ydinhenkilöt ja osaamisverkosto
- perheneuvo oma puhelin ja sähköinen yhteydenotto
- perheneuvoverkoston tehtävät:
  - 1) perheille yksi yhteydenottokanava
  - 2) avoimen toiminnan, ryhmätoimintojen ja varhaisen tuen koordinointi
  - 3) perhelähtöisen toimijoiden yhteisen tiedottamiskäytännön luominen
- 30 henkilöä valmennettu 9 eri kunnan verkostosta hankkeessa syksyllä 2018
- perheneuvoverkosto käynnissä/toimii kuudessa kunnassa

MAAKUNNALLINEN PERHEKESKUSTOIMINTA / LAPSET, NUORET ja PERHEET PALVELUKOKONAISUUS
VERKOSTORAKENNE ETELÄ-SAVO

Muutoksen mahdollistajat ja perhekeskustoiminnan käynnistäjät/vahvistajat

- Johtoryhmä: strategia, yhteen sovittaminen, linjaukset, palvelukokonaisuus, perhekeskustoiminnan johtaminen
- Etelä-Savon perhekeskustoimijat: käytännön perhekeskustoiminnan toteutus, linjattujen resurssien toteutuksesta, maakunnallinen yhtenäisyys, viestinviejä
- Sisältöverkostot esim. eroauttaminen, perheneuvo, systeeminen lastensuojelu. Yksittäisen osa-alueen kehittäminen, seuranta
- Kuntien työryhmät: kokoaa yhteen, linjaa, yhteen sovittaa paikallista perhekeskustoimintaa. Erityisenä painopisteenä kohtaamispaikat, avoin toiminta, varhainen tuki.
- + eri toimijoiden omat palvelukohtaiset verkostot: varhaiskasvatus, neuvola, perheasian sovittelu, sivistystoimen johtajat

Hankekokonaisuuden kustannusarvio 851 777€

Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä valtionavustus 700 000€

LAPE Etelä-Savon tuloksena

1

Etelä-Savon
verkostomainen
perhekeskusmalli
Yhteensovitettut
palvelut
Vahvistetaan
osallisuutta ja
varhaista tukea

2

Hyvinvointia
vahvistavat
työmuodot
Henkilöstön
osaamisen
vahvistaminen
Perhelähtöisempi
yhdessä
toimiminen

3

Palveluiden
vertikaalinen ja
horisontaalinen
integrointi
Palveluiden oikea-
aikaisuus
perheiden
tarpeisiin nähden

Varhainen tuki perhekeskustoiminnassa

- Vahvistettu avointa toimintaa, varhaisen tuen ja jalkautuvan työn muotoja:
  - avoimet perheillat, avoimen varhaiskasvatuksen pilotointi Mikkelissä, ryhmätoimintojen kartoitus, kokoaminen ja lisääminen.
- Vanhemmuuden, parisuhteen ja eroauttamisen uudet tukimuodot:
  - parisuhteen tuen –kortti työvälineeksi
  - avoimet vertaistuelliset erokahvilat, vertaistukiryhmät lapsille
- Aidon kohtaamisen kampanja
  - kriteerit perheiltä ja kehittäjiltä yhdessä, perheet ilmiantavat
  - 92 ilmiantoa perheiltä, kohtaamisen merkitys ja työntekijöiden työn tärkeys nostetaan esiin

Hyvinvointia vahvistavat työmuodot ja osaamisen vahvistaminen osana perhekeskustoimintaa

- kunta varhaiskasvatus, koulu, nuorisotyö, sote universaalit palvelut, järjestöt, seurakunta yhdessä
- Yhteisöllinen hyvinvointityö
  - yhteisöllisen hyvinvointityön avaaminen
  - osallisuuden työkaluja
  - tunnetaito- ja vuorovaikutuskasvatus (Mikkeli)
  - lisää liikuntaa koulupäivän sisään (Pieksämäki)
- Osaamisen vahvistaminen
  - Lapset puheeksi kouluttajakoulutuksen käyneitä 11 työntekijää (maakunnallisesti) , 209 menetelmäosaaja
  - iso osa koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa
  - sotesta mukana universaalit, varhaisen tuen palvelut, oppilashuolto

Palveluiden integrointi perhekeskustoiminnassa

- Uudet toimintamallit kokeiltu ja käyttö laajenee maakunnassa
- Systeminen lastensuojelu
  - Maakunnan alueella 7 toimivaa tiimiä (4 ESSOTE ja 3 Sosteri), kokemukset positiivisia
  - Seuraavaksi laajentaminen perhetyöhön
  - THL jatkaa mallin tukemista 2019
- Vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio
  - Monitoimijaisen arvioinnin toimintamallit käytössä
  - Perheneuvoverkosto käynnistymässä
  - Sivi-Sote yhteistyö lähisuhdeväkivallan ehkäisytyössä
  - Vaativiin eroihin oma case työryhmä käynnistynyt
  - Rakenteelliset mallit palveluiden integraatioon joka tasolla (varhaisesta tuesta OT-tasolle)

- Maakunnallisen perhekeskustoiminnan käynnistäminen ja vahvistaminen käytännössä -> maakunnallinen perhekeskuskoordinaattori Hanna Korja
- Kohtaamispaikat, perheneuvo, varhainen tuki, lapset puheeksi, väkivaltatyö, systeminen lastensuojelu, monialainen arviointi, palveluiden integrointi...
- LAPE-akatemit 2019 -> johdon ja päätöksentekijöiden oppimisprosessi, joka tukee johdon työtä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi. 20.3. Helsinki, Paasitorni
- Sivistystoimen yhteistyön ja roolin vahvistaminen yhteisessä työssä -> yhteistyöalueen kunta-agentti Kristiina Hyvärinen
- Lapsiystävällinen toimintakulttuuri ja verkostomainen tapa toimia ja hahmottaa lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuus

LAPE muutosohjelman seuranta ja tavoitteet

LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN MUUTOSOHJELMAN (LAPE) TULOSINDIKAATTORIT

- Lasten/nuorten ja vanhempien välinen vuorovaikutus on parantunut
- Lasten ja nuorten yksinäisyys on vähentynyt
- Jokaisella lapsella on vähintään yksi turvallinen ja pysyvä aikuissuhde
- Kiusaaminen (varhaiskasvatuksessa ja koulussa) on vähentynyt
- Jokaisella lapsella/nuorella on harrastus
- Koulutuksen keskeytyminen on vähentynyt (sekä perusopetuksessa että toisen asteen koulutuksessa)
- Lasten ja nuorten kiinnittyminen kouluun on vahvistunut
- Lasten ja nuorten kokemus väkivalta on vähentynyt
- Ehdollisen tuomion saaneiden, valvonnassa olevien nuorten määrä on vähentynyt.
- Vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmien aiheuttamat haitat lapsille ovat vähentyneet
- Vanhempien erojen aiheuttamat haitat lapsille ovat vähentyneet
- Lasten, nuorten ja vanhempien kokemus osallisuudesta palveluissa (varhaiskasvatus, koulu, lastensuojelu, terveys- ja kuntoutuspalvelut jne.) on parantunut
- Perheystävällisten toimintamuotojen käyttö työpaikoilla on lisääntynyt ja vanhempien kokemus työkuormitus on vähentynyt
- Lasten, nuorten ja perheiden kokemus palvelujärjestelmän toimivuudesta on parantunut.

(STM 2016.)

Maakunnallinen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelma 2019-

Keskeiset tulokset/julkaisut

- Mallit: [Perhekeskustoimintamalli Etelä-Savo](#)
- Raportit: Vanhemmuuden ja eroauttamisen tarpeiden kartoitus (Xamk) perheet (524) ja ammattilaiset (84), artikkelit THL:n julkaisuihin
- Opinnäytetyöt: aiheina vanhemmuus, eroauttaminen ja perhekeskustoiminta (5)
- Työkaluja toimijoille: osallisuus, parisuhteen tuki-kortti, LAVA-lomake ja ohjeistus, kohtaamispaikan toimintakortit, varhaiskasvatuksen kaltoinkohtelun toimintamalli
- Tiedotusmateriaali: infograafit, aito kohtaaminen – huoneentaulu, nuoret vaikuttajat

KATJA SAUKKONEN

katja.saukkonen@essote.fi

044 351 6616

stm.fi/lape

#lapemuutos

#kärkihanke

www.thl.fi/lape

www.minedu.fi/lape

Etelä-Savo:

lapeetelasavo.com

www.facebook.com/lapees